

Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer
sftlpost@statsforvalteren.no

20.02.2025

Innspill til utredningsprogram og videre prosess ifm. oppstart av utredning av Marin verneplan Froan og Sularevet

Oppsummert:

SalMar forventer at utredningsprogrammet:

- **Vurderer det geografiske omfanget av verneområdet, og hvilke områder som kan tas ut av den marine verneplana. Dette med særlig vekt på fortsatt drift og framtidig utvikling av akvakulturlokalitetene Salatskjæra, Hallarøy V og Sørøyflesa.**
- **Vurderer differensiering innenfor det marine verneområdet, der vern og bruk kan kombineres ut ifra gitte, tydelige retningslinjer i delområder.**
- **Vurderer hvordan ulike grader av marint vern vil kunne få konsekvenser for bosetting og framtidig næringsutvikling for Frøyasamfunnet, og særlig for de som er bosatt og livnærer seg i Froan.**
- **Vurderer hvordan videre drift og utvikling av etablerte virksomheter i området skal ivaretas.**
- **Har som målsetning å beskytte et nødvendig utvalg marine naturtyper, heller enn å bli opprettet for å tilfredsstille internasjonale målsetning om å verne ut ifra et prosentmål.**

Innledning

SalMar Oppdrett AS har i dag tre akvakulturlokaliteter innenfor det foreslåtte marine verneområdet (Salatskjæra, Hallarøy V og Sørøyflesa), mens SalMar Aker Ocean har i dag en lokalitet 780 meter sørøst for det foreslåtte området (Håbrand) og en lokalitet 2,7 kilometer sørøst for det foreslåtte marine verneområdet, lengre nordøst i Frohavet (Frovær). Selskapene har, på bakgrunn av dette, store interesser i området.

Frøya som sentrum for akvakulturproduksjon

Sjøområdene utenfor Frøya er et av Norges viktigste områder for akvakultur, der Frøya er den kommunen i landet som har størst samlet lokalitets-MTB. Området har unike gode biologiske forhold og svært stor bærekraft for akvakultur og tilhørende verdiskaping. Området ligger også langt unna nasjonale laksefjorder, nasjonale laksevassdrag og de mest sentrale oppvekstområdene for vill anadrom fisk. Skal Norge nå nasjonens målsetninger om framtidig vekst i akvakulturnæringen, må det også prioriteres areal og områder for akvakultur. Inngripende arealprioriteringer som opprettelse av Marine verneplaner i de samme områdene vil kunne medføre dramatiske konsekvenser for mulighetene for videre, framtidsrettet utvikling av næringen. Dette er tema som i høyeste grad må inngå som en vesentlig del i utredningsprogrammet tilknyttet den marine verneplanprosessen.

Næringsliv tilknyttet de nære kyst og fjordressursene har alltid vært, og er fortsatt, en av de viktigste forutsetningene for bosetting og økonomisk bærekraft langs kysten i Norge. Særlig gjelder dette innbyggerne på Frøya, hvor det meste av næringsliv og bosetting er basert på

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – www.salmar.no

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

havnæringene, og det som kan høstes fra havet, direkte eller indirekte. Dette gjelder både fangst av villlevende arter, og ikke minst matproduksjon i form av akvakultur.

Verdiskapingen innenfor akvakultur er stor på Frøya. Den norske kyststrømmen er unik i forhold til akvakultur i åpne merder, og området rundt Frøya er særlig godt egnet, med riktige temperaturer, gode oksygenforhold og god naturlig vanngjennomstrømming med friskt sjøvann. Videre utvikling av bærekraftig akvakultur forutsetter at de områdene med de beste miljøbetingelser kan benyttes også i fremtiden.

Akvakultur – reguleringer i forhold til miljømål

Alle akvakulturlokaliteter i Norge forvaltes og opereres med utgangspunkt i at de ikke skal medføre irreversibel skade på naturmangfoldet. Dette ivaretas i dag gjennom et omfattende regelverk og prøvetakingsregime, der det er en forutsetning at virksomheten ikke skal forringe naturmangfoldet eller overskride områdets bæreevne. Jevnlige bunnundersøkelser under og rundt alle lokaliteter (MOM-B, MOM-C), strandsoneundersøkelser, undersøkelse av marint sårbart naturmangfold og andre relevante undersøkelser stiller vilkår og begrensninger for hver enkelt akvakulturlokalitet. Mange års forskning har medført at vi har et omfattende kunnskapsgrunnlag knyttet til den norske akvakulturnæringens påvirkning på naturmangfoldet, som også benyttes som beslutningsgrunnlag før det utstedes lokalitetstillatelse.

SalMar mener det kan være riktig at sårbare og verdifulle arter, naturtyper og naturområder underlegges ulike former for vern og restriksjoner i enkelte områder. Langs kysten i Trøndelag er det allerede opprettet en rekke verneområder og naturreservat i grenseområdet mellom marine og terrestriske biotoper, hvor målsetningen er å ivareta spesielle naturverdier, for eksempel viktige leveområder for fugl (se note 1 nederst). Dette er også tilfelle langs kysten av Møre og Romsdal og Nordland. I, eller i nærheten av disse områdene tillates som regel ikke etablering av akvakulturvirkosomhet. Vi ser også et ønske om å opprette nye verneområder for å ivareta spesifikke naturverdier, for eksempel pågående prosess for vern av gyteområder for kysttorsk.

Videre er det andre områder hvor akvakultur ikke tillates grunnet reguleringer gjennom annet lovverk. Det kan være kommunale arealplaner, fiskeområder, grenseområdene mellom produksjonsområdene, skyte og øvingsområder, verdensarvområder (Vega), ferdselsårer på sjøen, 52 nasjonale laksevassdrag og 29 nasjonale laksefjorder osv. I tillegg til dette er mange områder ikke egnet for akvakultur.

Oppsummert resulterer dette i at det allerede i dag er store areal hvor akvakultur ikke er tillatt, og derfor ikke blir påvirket fra akvakultur. En annen konsekvens av dette er at det blir mindre areal tilgjengelig for akvakultur, noe som igjen medfører at hele akvakulturproduksjonen i Norge må konsentreres til disse områdene, med den konsekvens at det øker risikoen for at miljøbelastningen blir uforholdsmessig stor i disse, gjenværende, områdene.

Videre prosess marin verneplan Frøya

Vi er opptatt av at verneomfanget vurderes i forhold til hvilket mål vernet har og hva som ønskes vernet, opp imot hvilke tiltak som det kan være mulig å tillate, eller som må unngås fordi det potensielt vil kunne medføre negative påvirkninger på naturverdiene som ønskes vernet. Det er svært viktig at det gjennomføres konsekvensvurderinger som både belyser positive og negative

konsekvenser med vernet. Ikke bare i forhold til naturmangfold, men også i forhold til konsekvenser for samfunn, innbyggere og næringsliv.

En differensiering av verneområdet vil kunne bidra til å redusere de negative samfunnsmessige konsekvensene som en Marin verneplan kan medføre, samtidig som formålet med vernet blir ivaretatt på en god måte. Basert på vår kunnskap om ulike naturtyper, hovedstrømsretning og viktige områder for næringsaktivitet foreslår SalMar en tredeling av foreslått marine verneområde, hvor deler av det største området etableres med strengeste vernekategori «Referanseområde» ihht. Rådgivende utvalgs tilrådning i 2004. Et område opprettes med vernekategori «Supplerende område for forskning og undervisning», og ett område tas ut av den marine verneplana. -se kart under

Refererer for øvrig til Rådgivende utvalg sin rapport fra 2004:

Utvalget har i foreløpig tilrådning anbefalt generelt en verneform hvor en beskytter det undersjøiske landskapet med sitt mangfold av habitater, samtidig som en tillater næringsvirksomhet som ikke er i strid med verneformålet. Gjennom dette kan en også oppnå å beskytte artsmangfoldet gjennom å bevare habitatene eller biotopene. Utvalget har kommet frem til at kombinasjon av vern og bruk er mulig for de fleste områdene inklusiv de større områdene eller deler av disse. En strengere verneform kan egne seg særlig for de mindre områdene i kategoriene 1 – 3 og deler av de større områdene som skal tjene som referanseområder. Disse områdene vil utgjøre begrensede deler av planens areal, slik at anbefalingene i stor grad innebærer en liberal tilnærming til bruk av områdene, særlig i forhold til det å kunne høste fra naturlige bestander.

Utvalget vil understreke at liberale restriksjoner betinger at dette følges opp med klare retningslinjer for næringsvirksomhet, slik at risikoen for negativ påvirkning av verneverdiene minimaliseres. I tillegg vil det være nødvendig med overvåking og kontroll i de enkelte områdene. Overvåking av miljøtilstanden og kontroll med at bestemmelsene som gis for områdene blir fulgt, vil være en forutsetning for å sikre at verneverdiene ikke gradvis påvirkes og forringes over tid. Det er videre en forutsetning at aktuelle myndigheter følger opp med tiltak ved ev. negativ påvirkning av verneverdiene eller ved ev. brudd på bestemmelsene.

Gjennomgang og innspill til foreslått utredningsprogram

1.4 Utredningsprogram for konsekvensutredning 9

Konsekvensutredningens innhold og omfang skal tilpasses den aktuelle planen eller tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas.

SalMar:

Her er det særdeles viktig at konsekvensutredningen nøye utreder både de økonomiske og samfunnsmessige konsekvensene for framtidig utvikling av akvakulturnæringen i området. Det må differensieres mellom ulike vernekategorier, og det må søkes å ta ut områder av verneplana, der de negative samfunnskonsekvensene med ytterligere vern blir for store. Verneplana må inneholde tydelige grenseverdier for tillatt påvirkning fra akvakultur i de områder, innenfor marin verneplan, hvor det åpnes for akvakultur. Det må også beskrives hvilke typer akvakultur som kan tillates innenfor hvert delområde (laks, torsk, tare m.m.).

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – www.salmar.no

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

Videre om det er aktuelt å skille mellom konvensjonelle («åpne» akvakulturanlegg) og delvis lukkede system med ulike grader av oppsamling av feces og løste næringsalter.

2.5 Froan – Sularevet som referanseområde 14

Utvalget nevnte i sin tilrådning at de kan være aktuelt med sonering av mange av de større områdene. Dette fordi områdene har stort mangfold av natur og bruk/påvirkning. Det kan derfor være viktig (bl.a. for å møte kravet om at vernet ikke skal være strengere enn nødvendig) at restriksjoner og aktiviteter differensieres ut fra et soneringsprinsipp. Denne soneringen bør ses i sammenheng med referanseområder i forhold til utvalgte aktiviteter, og bør reflekteres i forvaltningsplaner for enkelte områder. I noen tilfeller kan det tenkes at det kan være hensiktsmessig å avgrense referanseområder i en forvaltningsplanprosess.

SalMar:

Det foreslåtte marine verneområdet er svært stort, og vil, slik det er foreslått, båndlegge svært store områder. For å begrense de negative konsekvensene av verneplanen i forhold til andre arealinteresser, mener vi størrelsen på det marine verneområdet må reduseres. Basert på tilgjengelige kart og allerede gjennomførte naturtypekartlegginger eller modelleringer, har flere underområder ganske like batymetriske egenskaper og tilhørende naturverdier. Det fremstår derfor som fullt mulig å ta områder helt ut av den marine verneplanen. Videre bør det gjøres en differensiering blant de gjenstående områdene, og fortsatt sitte igjen med tilstrekkelige områder som vil være lite påvirket av menneskelig aktivitet, hvor disse områdene fortsatt kan fungere som «generelt referanseområde for overvåkning og forskning».

3.5 Havbruk 18

Det finnes tre anlegg i området i dag. Ett innenfor det foreslåtte verneområdet i sørøst ytterkant. (Salatskjæra), samt to lokaliteter innenfor eksisterende Froan landskapsvernområde med dyrelivsfredning (Sørøyflesa og Hallarøy V).

SalMar:

Her forventer vi konkrete betraktninger for hvordan videre drift og utvikling av disse skal kunne ivaretas i forslag til utredningsprogram. Primært bør disse områdene tas ut av det marine verneområdet. Dette gjelder særlig for områdene der akvakulturlokalitet Salatskjæra er plassert, hvor området uansett vil være noe påvirket fra de andre akvakulturlokalitetene som ligger sør for Salatskjæra.

4 Alternative vernegrenser 20

Alternativ 1: Grensen for marint vern går frem til territorialgrensen og overlapper med det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning.

Alternativ 2: Grensen for marint vern går frem til territorialgrensen, og grenser mot det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning.

Det skal vurderes hvordan de ulike alternativene tar vare på de marine naturverdiene i området. Det skal også vurderes om det eksisterende vernet Froan naturreservat og

landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning allerede tar vare på de marine verdiene på sjøbunnen.

Nullalternativ: Nullalternativet tar utgangspunkt i dagens situasjon, justert for vedtatt politikk. I denne saken innebærer det at forvaltning av området skjer etter dagens lovverk (plan- og bygningsloven, forurensningsloven, akvakulturloven, havressurslova, havne- og farvannsloven, naturmangfoldloven og annet sektorlovverk), og at området ikke blir vernet som marint verneområde etter naturmangfoldloven.

Utredningen skal klargjøre om et marint vern vil ha vesentlige konsekvenser for miljø og samfunn, og om hvordan et marint vern vil påvirke brukerinteresser i området. Konsekvensen av verneplanen skal også måles opp mot 0-alternativet. Utgangspunktet for å skille 0-alternativet er den nåværende miljøtilstanden og hvordan miljøet trolig vil utvikle seg hvis planen ikke blir gjennomført.

SalMar:

Her bør det også ses på mulighet for en mellomting mellom alternativ 1 og alternativ 2. Utredningsområdet er veldig stort, noe som gir rom for flere soner, uten at dette undergraver verneplanens formål og verdi. F.eks. kan deler av dagens naturreservat inkluderes i den marine verneplanen med strengeste verneform, mens andre deler får en mindre inngripende verneform og hvor landskapsvernområdet og dagens område for dyrelivsfredning (buffertsone) videreføres som dagens verneform. At det opprettes ulike vernekategorier med ulike bestemmelser for delområder, vil kunne gi god måloppnåelse i forhold til å ivareta verneformålet, samtidig som konsekvensene for eksisterende aktiviteter og framtidig utvikling av disse ikke blir for skadelidende.

For SalMar vil det være av avgjørende betydning at dagens lokaliteter Salatskjæret, Hallarøy V og Sørøyflesa opprettholdes, og at vernebestemmelsene ikke hindrer videre utvikling av disse.

Videre må verneforskriften være tydelig i forhold til grensene som blir fastsatt, slik at den ikke hindrer etablering av lokaliteter i nærhet til verneområdene. Akvakulturnæringen erfarer jevnlig en uheldig praksis fra forvaltningen, der nye lokaliteter ikke blir godkjent med begrunnelse at de ligger «i nærheten av verneområder».

Akvakulturlokalitet 34857 Salatskjæra

Lokaliteten har en MTB på 6240 tonn, og leverer et betydelig bidrag til SalMar, med kort vei til slakteriet Innovamar på Frøya. Områdene rundt lokaliteten har utviklingspotensiale for akvakultur. Både alternative produksjonsformer, som f.eks dypdrift, og etablering av nye lokaliteter kan være aktuelt i området.

Akvakulturlokalitet Hallarøy V og Sørøyflesa

Viser til punkt 5.2

5.2 Eksisterende vern 22

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning ble fredet i 14. desember. 1979, og ligger innenfor arbeidsgrensen satt av rådgivende utvalg i 2004. Verneområdet er på om lag 761 km², der store deler av området består av sjøareal.

Vernegrensen og verneforskriften ble den 01. september 2017 revidert, og 2 arealer innenfor landskapsvernområdet ble tatt ut av vernet, figur 4.

SalMar:

Årsaken til at de to arealene ble tatt ut av vernet i 2017, gjennom Kongelig resolusjon, var for å kunne ivareta fortsatt drift av akvakulturlokalitetene Hallarøy V og Sørøyflesa, samtidig som de vedtatte vern ble opprettholdt, inkludert forpliktelsene forbundet med at området også har blitt klassifisert som Ramsar-område.

Klima og Miljødepartementet økte i 2017, basert på Miljødirektoratets tilråding, størrelsen på området som er tatt ut av det eksisterende landskapsvernområdet med ca. 0,1 km² til ca. 0,3 km². Som kompensasjon for dette ble landskapsvernområdet utvidet med 4,4 km². Landskapsvernområdet ble den gangen utvidet mange ganger større enn det som ble tatt ut for å ivareta fortsatt drift og utvikling av akvakulturlokalitetene. Årsaken til at utvidelsen ble mange ganger større enn det som ble tatt ut av landskapsvernområdet, var at også det potensielle påvirkningsområdet til akvakulturvirksomhetene, i videste utstrekning, ble søkt erstattet.

Viser her til Miljødirektoratets utredning og tilråding til Klima og miljødepartementet, datert 02.10.2015 «Tilråding til Klima- og miljødepartementet om endringer i verneforskriften for Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning, Frøya kommune, Sør-Trøndelag». Miljødirektoratets ref: 2013/4097

Utdrag:

Miljødirektoratet registrerer at flere høringsuttalelser tar opp at det foreslåtte erstatningsarealet er for stort, uten at det fremmes konkrete, alternative forslag. Vi har gjennomgått denne problemstillingen på nytt, i lys av forpliktelsene i Ramsarkonvensjonen og utformingen av utvidelsesforslaget og begrenset forslaget til utvidelsesareal noe. Som også Fylkesmannen har vist til, er vurdering av økologisk funksjon for det området som disponeres til oppdrett og vurdering av influensområde komplisert og må baseres på skjønnsmessige vurderinger. Det viktige prinsippet er at erstatningsarealet sikrer at Ramsarområdets økologiske funksjon ivaretas og ikke endres negativt.

Vi legger derfor til grunn at arealutvidelsen minst må tilsvare det areal som kan antas å få økologiske funksjoner påvirket av oppdrettsanleggene Vi har her tatt utgangspunkt i Havforskningsinstituttets risikovurdering for norsk fiskeoppdrett fra 2014. Det sies her at man per i dag mangler kunnskap om hvor stor buffersone man bør ha rundt anlegg for å unngå permanent skade på viktige habitater. Det fremgår imidlertid av rapporten at miljøgifter som diflubenzuron og teflubenzuron, som brukes til avlusing, er funnet i detekterbare konsentrasjoner opp til 1 000 meter fra oppdrettsanlegg. Kunnskapen om hvordan utslipp fra av flubenzuroner fra oppdrettsanlegg påvirker naturmiljøet er imidlertid betegnet usikker, da en har svært liten kunnskap om effekter på krepsdyr av langtidseksposering av lave konsentrasjoner. Ut i fra føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9, legger vi til grunn et influensområde i sjø på 1 000 meter fra oppdrettsanleggene. Vi legger ut fra dette til grunn at det totale arealet av områder der våtmarksressursene kan bli kvalitativt forringet utgjør 4.158.180 m². Dette utgjør da minimumsareal for erstatningsområdet.

Konklusjon:

SALMAR ASA

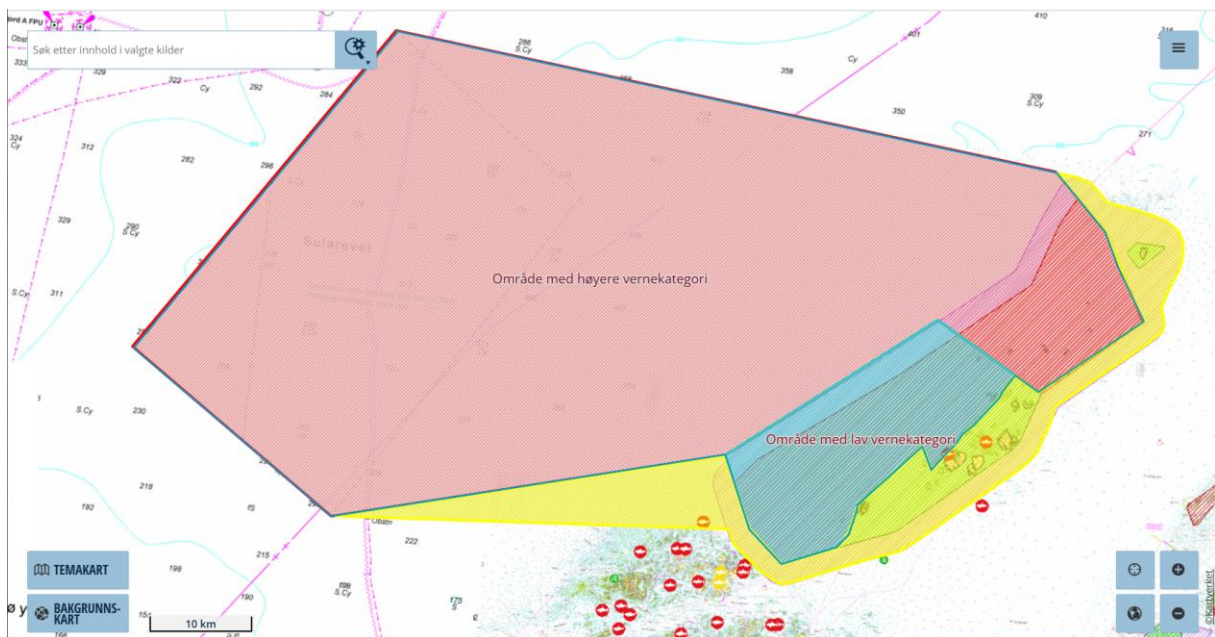
7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – www.salmar.no

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

I vedtaket i Kongelig Resolusjon i 2017 ble det gitt åpning for en viss grad av påvirkning fra akvakultur i landskapsvernområdet, ut over de grensatte områdene som ble tatt ut av landskapsvernområdet. SalMar mener dette må danne grunnlag for at landskapsvernområdet i «Sone A»¹ og tilgrensende område (buffersone) med dyrelivsfredning tas ut av den Marine verneplanen. Dagens verneform i dette landskapsvernområdet og tilstøtende område for dyrelivsfredning opprettholdes som før.

For øvrig stiller SalMar seg bak innspillet fra Sjømat Norge

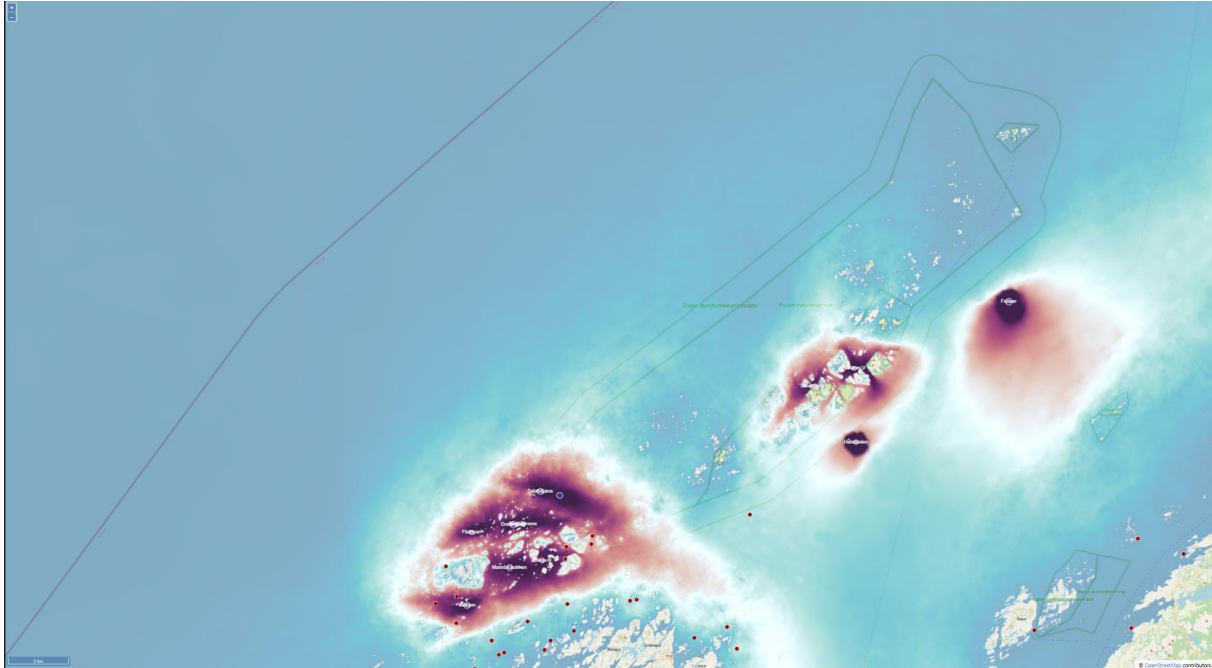
Kart forslag avgrenning av område for Marin verneplan:

- Røde områder: Område med høyere vernekategori
- Blå område: Område med lavere vernekategori
- Gule områder: Tas ut av Marin verneplan før verneplanarbeidet starter.

¹ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1979-12-14-1>

Kart som viser vannkontakt fra akvakulturlokalitetene som ligger innenfor, eller i rimelig nærhet til foreslått område for Marin verneplan:

Note 1: Verneområder i Trøndelag i grensen mellom terrestrisk og marint vern:

- Vassøya Naturreservat (Frøya)
- Froan Naturreservat (Frøya)
- Froan landskapsvernområde med dyrelivsfredning (Frøya)
- Froan dyrelivsfredningsområde (buffertsone Froan naturreservat og landskapsvernområde) (Frøya)
- Røstøya naturreservat (Heim)
- Vinnan og Velvangen fuglefredningsområde (Frosta)
- Svaet dyrefredningsområde (Frosta)
- Tauterryggen marine verneområde (Frosta og Indre Fosen)
- Rødberget marine verneområde (Indre Fosen)
- Gaulosen marine verneområde (Skaun/Melhus/Trondheim)
- Falstadbukta fuglefredningsområde (Levanger)
- Alnes fuglefredningsområde (Levanger)
- Rinnleiret naturreservat (Levanger)
- Ørin naturreservat (Verdal)
- Bjørga dyrefredningsområde (Verdal)
- Vikaleiret fuglefredningsområde (Inderøy)
- Rolsøya naturreservat (Inderøy)
- Skarnsundet marine verneområde (Inderøy)

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – www.salmar.no

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

- Lundleiret fuglefredningsområde (Steinkjer)
- Hammeren naturreservat (Steinkjer)
- Vellamelen fuglefredningsområde (Steinkjer)
- Kråkvågsvaet fuglefredningsområde (Ørland)
- Grandefjæra naturreservat (Ørland)
- Været landskapsvernområde (Ørland)
- Været dyrelivsfredningsområde (Ørland)
- Melstein naturreservat (Ørland)
- Bingsholmsråsa fuglefredningsområde (Åfjord)
- Måøyen naturreservat (Åfjord)
- Buholman naturreservat (Osen)
- Lyngværet fuglefredningsområde (Flatanger)
- Steinan og Flottra naturreservat (Namsos)
- Aldgården naturreservat (Namsos)
- Sørøyen naturreservat (Nærøysund)
- Nordøyen naturreservat (Nærøysund)
- Fruflesa naturreservat (Nærøysund)
- Borgan og Frelsøy naturreservat (Nærøysund)
- Borgan og Frelsøy dyrelivsfredning (Nærøysund)
- Sklinnaflasin biotopvernområde (Nærøysund)
- Sklinna naturreservat (Leka)
- Horta fuglefredningsområde (Leka)
- Horta naturreservat (Leka)
- Leknesøyene dyrefredningsområde (Leka)
- Skeisneset fuglefredningsområde (Leka)

Trond Baarset

Lokalitetsutvikler SalMar Farming AS

7266 Kverva

Mob: 40 23 74 84 | Sentralbord: 72 44 79 00

E-post: trond.baarset@salmar.no